

Coalitieakkoord 20222026

sociaal
duurzaam
verbindend

Inhoud

Voorwoord	1
Wat ons verbindt:.....	2
de kern van dit coalitieakkoord	
Waarden gedreven bestuurscultuur en communicatie	3
Bestuur en Ondersteuning	4
Veiligheid	6
Mobiliteit	7
Economie	9
Onderwijs	10
Sport, cultuur en recreatie	11
Sociaal Domein	13
Gezondheid, duurzaamheid en milieu	15
Ruimtelijke ordening	17

Voorwoord

De formatie van Leefbaar Tynaarlo, Groen Links, De Partij van de Arbeid, ChristenUnie en Gemeentebelangen heeft geleid tot een coalitieakkoord.

Onze gedeelde waarden liggen hieraan ten grondslag. Onze visie op wat we willen doen, vinden wij aansluiten bij deze waarden, de huidige stand van zaken en met wat inwoners van ons vragen.

Met dit coalitieakkoord denken we een realistisch én ambitieus plan voor de komende jaren te hebben geschreven, dat recht doet aan de gezamenlijke ambitie om onze prachtige gemeente Tynaarlo nóg mooier te maken.

Tynaarlo is van ons allen en we vinden het van groot belang dat inwoners zich gehoord voelen in het bestuur van onze gemeente. Partijen die niet rechtstreeks hebben bijgedragen aan de totstandkoming van het college nodigen wij van harte uit om mee te praten, te denken en samen tot goede beslissingen te komen. Naar onze overtuiging zijn de overeenkomsten tussen de negen raadspartijen groter dan de verschillen. Laten we daarop de verbinding zoeken.

PvdA

ChristenUnie

GEMEENTE
BELANGEN
TYNAARLO

Wat ons verbindt: de kern van dit coalitieakkoord

Tynaarlo is een plattelandsgemeente, die graag de groene long wil blijven tussen de steden Groningen en Assen in. Onze gemeente bestaat uit 18 kernen. Al die kernen zijn verschillend en uniek in hun vorm, ligging, bouw, de ontstaansgeschiedenis en dorpstradities, omgangsvormen en gebruiken, hun voorzieningenaanbod, verenigingsleven en festiviteiten. Deze verschillen koesteren we en vragen van ons dat we als gemeente flexibel reageren op wensen en vragen uit de samenleving. Zo willen we vanuit gedeelde waarden maatwerk kunnen bieden, geen eenheidsworst, maar steun waar je als gemeenschap wat aan hebt.

Sociale cohesie vinden we van groot belang. Iedereen hoort erbij en doet ertoe. Meedoen is niet alleen belangrijk voor het individu, ook de gemeenschap heeft er baat bij dat iedereen mee doet. We zijn een gemeente voor iedereen. We voelen ons verantwoordelijk voor mensen die het moeilijker hebben en vast zijn gelopen of dit dreigen te doen. Daarbij willen wij een gemeente zijn die werkt vanuit vertrouwen. Vanuit onze kernwaarde "iedereen doet ertoe" gaan we zorgen dat mensen zich vrij voelen om gebruik te maken van regelingen die er voor hen zijn.

Het versterken van een gezonde leefstijl en dit te doen in maatschappelijk verband heeft een positief effect op de gezondheid. Het ondersteunen van verenigingen en maatschappelijke samenhang zien we als een belangrijke taak van de gemeente. Het heeft preventief effect. Onze focus ligt op de positieve gezondheid zoals weergegeven in het programma van het Sociaal Domein.

Ook cultuur is belangrijk voor mensen en verdient meer aandacht en ondersteuning dan het de laatste decennia kreeg. De visie op duurzaamheid is vastgesteld door de raad. Daar staan wij nog steeds achter. We vinden wel dat we daar waar mogelijk, moeten versnellen om onze doelen te bereiken. In een duurzame samenleving is er volop ruimte voor biodiversiteit en het landschap en nemen wij maatregelen om dieren en planten de omgeving te bieden waar ook zij kunnen floreren. Maatregelen om klimaatadaptie mogelijk te maken vinden wij van groot belang.

Kort samengevat zijn onze kernwaarden:

- > *We koesteren verschillen tussen mensen en dorpen, maar iedereen hoort erbij en doet ertoe.*
- > *We zijn een gemeente voor iedereen en werken graag wederkerig samen.*
- > *We zijn flexibel, maar betrouwbaar, verantwoordelijk en daadkrachtig.*
- > *We werken vanuit vertrouwen in onze inwoners en zijn verbindend.*
- > *De toekomst is belangrijk, het klimaat, onze gezondheid en onze jeugd.*

Waarden gedreven bestuurscultuur en communicatie

We willen dat inwoners begrijpen waarom het bestuur handelt zoals het doet. Dat betekent dat we in de communicatie een verbeterslag willen maken. Inwoners moeten weten waar ze aan toe zijn, moeten kunnen vertrouwen op de overheid en moeten kunnen meepraten over hun woon-omgeving. Tegelijkertijd verwachten we van het college dat er helderheid gecreëerd wordt over wie waarover gaat, welke participatie waar van toepassing is en duidelijk te zijn over het tijdspad. Bovenal vraagt dit een open houding zowel naar de raad als naar de samenleving, waarbij goed luisteren en goed kunnen uitleggen essentieel zijn. Het kunnen reflecteren op het eigen handelen en het in verbinding blijven bij verschillen van mening en dit omzetten in samen denkkraft zijn speerpunten voor de komende jaren.

In deze bestuurscultuur werken raad en college aan:

- > Het vertrouwen te versterken door toegankelijk te zijn en een luisterend oor te hebben voor inwoners, ondernemers en raad;
- > Flexibiliteit te betrachten als er nog geen definitieve besluiten zijn genomen en ruimte te gebruiken om (schijnbare) tegenstellingen met elkaar te verbinden;
- > Daadkracht te tonen door beslissingen te nemen en besluiten goed uit te leggen;
- > Koersvast te zijn als er eenmaal een besluit genomen is;
- > Helder en transparant te communiceren;
- > Als politiek bestuurder te werken vanuit de kernwaarden van dit coalitieakkoord;
- > Als politiek bestuurder te werken in verbinding met de raad, waarbij het dualisme het college een eigen rol geeft, maar dialoog en het zoeken naar de best denkbare oplossing nooit in de weg mag staan;

De kernwaarden van dit nieuwe college zijn

sociaal,
duurzaam
verbindend

Deze waarden gedreven bestuurscultuur willen wij concreet maken door in collegevoorstellen de relatie met de kernwaarden van onze gemeente inzichtelijk te maken en ze daaraan te toetsen.

Bestuur en Ondersteuning

Visie

Tynaarlo is een plattelandsgemeente, die graag de groene long wil blijven tussen de steden Groningen en Assen in. We hebben 18 kernen en al die kernen zijn verschillend en uniek. Maatwerk per kern is daarom belangrijk, terwijl we anderzijds gebonden zijn aan criteria op het gebied van bijvoorbeeld regelgeving en veiligheid. We zullen de organisatie dus centraal aansturen, maar waar mogelijk ruimte laten voor verschillen.

De gemeente werkt in het belang van de inwoners. Dit is het leidend principe bij alles wat we doen als lokale overheid. Wetgeving vanuit de Provincie of Rijksoverheid zal de gemeente uiteraard toepassen, echter als gemeente zullen we onze invloed aanwenden als we menen dat nieuwe wet- of regelgeving het belang van onze inwoners schaadt. We willen een toegankelijke gemeente zijn, waarbij inwoners laagdrempelig informatie kunnen vergaren of zaken kunnen regelen. Soms is dit makkelijk digitaal te organiseren, soms vraagt dit om telefonische bereikbaarheid of een open loket.

We willen een aantrekkelijke gemeente zijn om voor te werken. Door de manier waarop we het werk organiseren en de kansen die we werknemers bieden, willen we talent aan ons binden en doorstromingsmogelijkheden bieden.

Wat gaan we doen

1. **We geven zelf het goede voorbeeld.** We hebben respect voor elkaar en voor inwoners. We hebben onze financiën op orde en doen wat we beloven. De gemeente is betrouwbaar en vertrouwt haar inwoners.
2. **De dienstverlening van de gemeente is belangrijk.** We verwachten gedegen communicatie, waarbij brieven tijdig beantwoord worden, aanvragers sneller antwoord krijgen, en mensen beter en sneller geïnformeerd worden over de voortgang in het proces. Een tweejaarlijks uit te voeren onafhankelijke, kwalitatieve tevredenheidsmeting onder gebruikers van onze dienstverlening maakt de voortgang hierin zichtbaar.
3. De **Wet Open Overheid** treedt per 1 mei 2022 in werking. Dat betekent dat er intern meer prioriteit gegeven moet worden aan het informatiemanagement. Hiervoor zal budget worden vrijgemaakt. In de financiële paragraaf behorend bij dit akkoord zal duidelijk worden hoe wij de komende jaren toewerken naar volledig voldoen aan de wet per 2028.
4. Bij het maken van beleid en plannen hebben en houden we aandacht voor **kwetsbare groepen** onder onze inwoners.
5. We gaan uit van een centraal geleide organisatie met ruimte voor differentiatie in de kernen waar nodig. Ook bij de sociale teams gaan we kijken of centraal werken ruimte biedt om capaciteitsproblemen op te vangen.
6. Een **Dorpsraad** zien we vooral in enkele kleine kernen, terwijl andere (grotere) kernen dat niet hebben. De bestaande dorpsraden gaan we beter faciliteren, door bijvoorbeeld een zelf te besteden budget, nadat hier afspraken over gemaakt zijn.
7. Het college is er voor de hele gemeente en de **gebiedswethouder** vervalt.
8. We gaan het participatiebeleid als basis gebruiken voor de praktijk en op basis van de ervaring die we ermee opdoen door ontwikkeling. Daarnaast wordt het onderdeel van de besluitvorming. Ieder besluitstuk voor de raad wordt hierop beoordeeld voordat dit door de raad geagendeerd wordt. Het woord **participatie** zullen we blijven gebruiken, omdat de rijksoverheid dit via wetgeving van ons vraagt. Echter, in de communicatie zullen we duidelijker zijn over wat we bedoelen. We zullen meer genuanceerd en helder in beeld brengen wie waarover meepraat. Het gaat over het organiseren van samen-denkkraft.
9. Over 4 jaar willen we vormen gevonden hebben waarmee we participatie versterken, bijvoorbeeld door te experimenteren met een **burgerpanel of een “preferendum”**, waarbij we aan het begin van een groot project inwoners breed bevragen over wat zij graag willen bereiken ten aanzien van dit onderwerp. We halen dan veel informatie op, die richting geven aan de plannen die vervolgens worden ontwikkeld.
10. We willen onze **jongere inwoners beter betrekken** door meer te verbinden met de jongerenraad en deze bijvoorbeeld te versterken met een “jeugdburgemeester”.
11. We vragen het college beleidskaders te ontwikkelen waar binnen het **“Right to Challenge”** mogelijk zal zijn. Hierbij is afgesproken dat dit recht niet zal gelden voor de vitale taken van de gemeente; de continuïteit van de gemeentelijke taken staat voorop.
12. We willen **digitaal blijven doen wat digitaal kan**. Gedwongen door het coronavirus is er vaker digitaal overleg geweest. Soms zal overleg, vooral als het puur technisch is, digitaal kunnen blijven, omdat het tijdbesparend en effectief is. De raadsvergaderingen houden we het liefst fysiek. Dit komt het debat en de besluitvorming zeer ten goede.
13. De relatie van de gemeente Tynaarlo met de regio is van belang voor onze samenwerking met buurgemeenten en provincies. Het college vervult hierin een belangrijke rol en het zal in de communicatie naar buiten **verbindend** zijn. We vinden een goede relatie met de samenwerkingspartners, waaronder ook de Provincie Drenthe en Groningen, van groot belang voor de inwoners van Tynaarlo, die wij vertegenwoordigen.

Veiligheid

Visie

Het veiligheidsplan kent 5 prioriteiten en in grote lijnen hebben we als Tynaarlo onze zaken goed op orde. Veiligheid is van ons allemaal en veiligheid en leefbaarheid hebben veel met elkaar te maken. Preventie is heel belangrijk, maar toezicht en handhaving blijven ook van belang. De beperkte capaciteit bij toezicht en handhaving in het kader van de omgevingswet knelt en vraagt om uitbreiding van de formatie. Ook de brandveiligheid vraagt om onze aandacht.

Wat gaan we doen

1. De uitvoering van het **veiligheidsplan** wordt gecontinueerd. Vooralsnog proberen we het te doen met de hiervoor beschikbare formatie. Het breed zoeken naar mogelijkheden om de **zelfredzaamheid** in de samenleving te vergroten door bijvoorbeeld buurtbemiddeling samen met woningbouwcorporaties op te zetten, vinden we een goede insteek.
2. Het **integraal samenwerken** binnen de keten wordt verder doorontwikkeld. Zo kan de samenwerking tussen bijvoorbeeld buurtcoaches, jongerenwerkers, cultuurkeet, sociaal team, BOA en politie beter worden benut.
3. De wijkagent werkt samen met buurtcoaches, maar omdat de politie een capaciteitsprobleem heeft (er is eigenlijk een wijkagent in Zuidlaren te weinig), gaat er meer werk naar onze **BOA's** die door ons worden aangestuurd. We bekijken de komende jaren of deze capaciteit uitgebreid moet worden.
4. Daarnaast willen we door het aanbieden van **stageplaatsen** proberen de capaciteit uit te breiden en daarmee ook het werkgeverschap (opleidingsmogelijkheden) uit te breiden.
5. We willen ons als gemeente aansluiten bij **Meld Misdaad Anoniem**. Het is een goed meldpunt en het voordeel is dat je achter de schermen alle partijen goed met elkaar kunt verbinden. Nu lopen zaken nog verspreid over allerlei instanties. (Denk ook aan aanpak van illegale motorcross, jagen en stropen.)
6. We willen het woningtekort voor **spoedzoekers** aanpakken. Daartoe zal het college beleid gaan ontwikkelen. Vervolgens kan ook een aanvang gemaakt worden met handhaven rond illegale bewoning op vakantieparken.
7. We maken inzichtelijk hoe het met de **veiligheid van onze LHBTQI+-inwoners** is gesteld en maken op basis van deze verkenning beleid om acceptatie en veiligheid van LHBTQI+-inwoners te bevorderen.

Mobiliteit

Visie

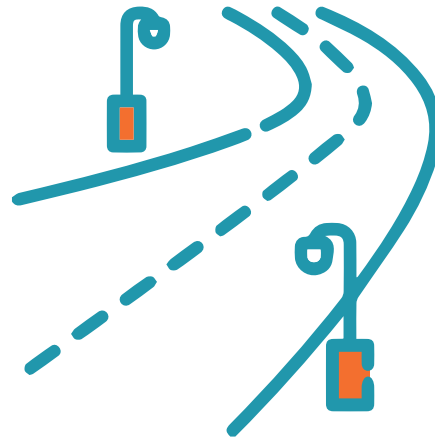
We willen meer ruimte voor de fiets en minder voor de auto, zeker bij scholen. De gebieden rond scholen moeten zo veel mogelijk autoluw worden, zeker in de grotere kernen. We willen stimuleren om lopend en fietsend naar school te gaan. Echter, we zijn een plattelandsgemeente, dus de auto blijft voor veel mensen van groot belang. We willen daarom de goede verbindingen in onze gemeente behouden.

Wat gaan we doen

1. **Vries**, Veenweg: De aansluiting met de kern Vries en de Veenweg wordt belemmerd door de N386. De maximumsnelheid is hier ter plaatse 80km per uur en dat bemoeilijkt het veilig oversteken. De Veenweg is ook de toegang tot het evenemententerrein en wordt gebruikt door Visio De Brink. We gaan in overleg met de provincie of we door de inrichting rondom de N386 de snelheden kunnen reduceren naar 60 km/h.
2. **Zuidlaren**, Stationsweg: In samenspraak met inwoners zoeken naar mogelijkheden om de (beleefde) verkeersveiligheid te vergroten. Hierbij ook zoeken naar eventuele alternatieven voor doorgaand verkeer (bijvoorbeeld een extra afrit N34) of vaststellen dat die mogelijkheden er niet zijn.
3. **Veilige bermen van buitenwegen**. Om de verkeersveiligheid te vergroten, gaan we een inventarisatie doen van punten met gevaarlijke bermen langs onze buitenwegen, met mogelijke oplossingen voor deze situaties. Uitgangspunt is dat deze oplossingen niet ten koste gaan van het aantal bomen langs onze wegen. Concrete voorstellen worden verwerkt in het Fietspaden, Wegen en Knelpunten (FWK) plan.
4. **Openbare Verlichting**
Er moet een beleidsplan openbare verlichting komen, waarin de raad kaders mee geeft.
Wij denken aan:
 - a. Wildspiegels: die helpen om weg meer zichtbaar te maken in buitengebied- in donkere wegbermen.
 - b. Donker waar het kan en licht waar het nodig is.
5. **FWK**: het FWK brengt een aantal knelpunten en wensen in kaart, echter het is nog niet compleet en concreet. Het college gaat het huidige FWK aanvullen met noodzakelijke maatregelen voor onveilige wegbermen en eventuele verlichting. Er komt een realistisch en uitvoerbaar vierjarenplan. In de begroting zullen we een structureel bedrag opnemen voor het integrale FWK, waarbij duidelijk wordt wat noodzakelijk is en wat wensen zijn.
6. **Doorfietsroute**: de Doorfietsroute Zuidlaren-Haren wordt verkend; ook wordt bekeken of deze route naar Gieten doorgetrokken kan worden. We willen dat bestaande fietspaden (waar mogelijk) aansluiten op de doorfietsroute.
7. **Transferium**: De aanleg van een Haarlemmermeeraansluiting in combinatie met een transferium heeft impact op de omliggende natuur. Daarnaast is nut en noodzaak niet objectief en onafhankelijk aangetoond. We willen hier in overleg en samenwerking met de provincie Drenthe verder onderzoek naar laten doen, alvorens een integrale afweging aan de raad over te laten.
8. Daarnaast zijn we voorstander van **kleinere hubs** langs provinciale wegen, waar ook ov-aansluitingen zijn en goede fietsenstallingen met parkeervoorzieningen.

9. **Openbaar Vervoer:**

- a. We willen onderzoeken of op de kruising van de A28 bij Tynaarlo dicht bij de kleine carpoolplaats een stopplaats voor de sneldienst over de A28 kan komen, die de oost-west verbinding herstelt.
- a. We willen de fietsenstallingen bij OV-plekken verbeteren. Bij veel haltes is te weinig ruimte.
- b. We willen uitbreiding van het laadpalen netwerk voor fietsers. Er komt een laadvisie met voorstellen, samen met andere Drentse gemeentes. Als deze visie er is zullen hier concrete doelstellingen bij gaan komen.
- c. De provincie doet onderzoek naar Olivijn als duurzame wegverharding in plaats van asfalt. Wij zijn in blijde afwachting van de resultaten en zien het als een kans.

Economie

Visie

Als plattelandsgemeente richten wij ons graag op onze lokale MKB-ondernemers. De Tynaarlose economie wordt met name gedragen door groene en dienstverlenende ondernemers. Groot-schalige maakindustrie kent onze gemeente niet. Toerisme en recreatie vormen een belangrijke bron van inkomsten. Onze prachtige groene omgeving trekt velen naar onze gemeente. Juist de ontwikkeling naar kwaliteit en kleinschaligheid juichen wij toe, omdat dit goed inpasbaar is in ons historische coulissen landschap. We zien het openbare gebied van de hele gemeente als het visitekaartje van Tynaarlo.

De ontwikkeling van grote bedrijventerreinen doen onze mooie omgeving geen goed. Zij passen beter bij stadse ontwikkelingen. We willen een aantrekkelijke woongemeente zijntussen de grote kernen. Dit vinden wij belangrijker dan het uitbreiden van bedrijventerreinen. Ook de werkgelegenheids-groei is vaak niet erg groot. Eenmalige uitbreiding met Vriezerbrug-zuid is voor ons geen oplossing.

De ontwikkelingen rond Groningen Airport Eelde zien wij met zorg tegemoet. De luchthaven vervult een functie, maar de levensvatbaarheid is al jaren een twistpunt. De komende jaren zal duidelijk worden welke realistische toekomst er voor de luchthaven is, maar de komende bestuursperiode staat de financiering van GAE niet ter discussie. We voldoen aan onze lopende verplichtingen. We vinden wel dat de financiering van de luchthaven geen taak is voor de gemeente en dat een andere bron voor bekostiging moet worden gevonden. Als aandeelhouder zijn we niet gedwongen te financieren. De discussie over de toekomst van GAE en onze gemeentelijke rol daarin laten we aan de raad.

Wat gaan we doen

1. We gaan kijken hoe we op bestaande **industrieterreinen** kunnen inbreiden, verduurzamen en revitaliseren.
2. We zetten in op vitale vakantieparken. We zoeken aansluiting bij de expertise van het Taskforce **Vitale Vakantieparken**. Met de particuliere eigenaren van parken in Tynaarlo willen we samen zoeken naar ontwikkelmogelijkheden.
3. Het beleven van **landschappen** door landschappen uit te lichten in regionale promotie is belangrijk. We willen hierin ook blijven samenwerken met andere gemeenten.
4. We gaan gemeente-breed inzetten op het verhogen van de aantrekkelijkheid voor **toeristen**. Daarmee verdelen we de druk over de verschillende dorpen. Verhogen we de inkomsten van de toeristenbelasting en als positief neveneffect blijven basisvoorzieningen gemakkelijker in stand, doordat er meer gebruik van gemaakt wordt en het heeft een positief effect op de inkomsten van de ondernemers in onze gemeente.
5. We gaan in gesprek met lokale horeca om hun **toiletfaciliteiten** in te zetten als openbare toiletten. De actie "hier kun je de pot op" kunnen we wellicht opnieuw oppakken.
6. Ook gaan we netwerkbijeenkomsten stimuleren, waarbij toeristische ondernemers **samenwerken**.
7. In ons beleid ten aanzien van culturele voorzieningen gaan we de **verbinding** tussen raad, organisatie en musea versterken door meer te informeren en te organiseren.

Onderwijs

Visie

Vanuit onze visie op het sociaal domein, waarbij we bewust inzetten op preventie, bezien we ook het onderwijs. We zien onderwijs als belangrijk onderdeel van onze samenleving waar kinderen leren en zich ontwikkelen tot zelfstandige volwassenen die volwaardig deel zullen uitmaken van onze democratische samenleving.

Onderwijs zien wij als integraal onderdeel van het jeugdgedeelte van het Sociaal Domein, waarbij preventie, vroegtijdige signalering en laagdrempelige hulp van groot belang zijn. We blijven er goed op letten dat de verschillende rollen en verantwoordelijkheden wel gelegd worden bij de partij die er ook echt van is. We nemen geen verantwoordelijkheid van school of ouders over.

We beschouwen leerplicht als een leerrecht van kinderen.

Wat gaan we doen

1. We werken op verschillende niveaus **samen** met de scholen: bestuurlijk, op schoolniveau en op kind- gezinsniveau.
2. Op het niveau van kind/ gezin continueren we de inzet, zoals eerder beschreven.
3. We praten vanuit de **inzet op preventie** en het gezamenlijk zoeken naar de beste manieren om alle kinderen optimale kansen te bieden om gezond op te groeien en belemmeringen weg te nemen. Het continueren van preventieve aanpak zoals bijvoorbeeld het programma VVE staat voorop.
4. Op het bestuurlijk niveau willen we in overleg met **Stichting Baasis** onderzoeken hoe het college en de raad beter betrokken kunnen worden bij het besturen van de stichting. Een bindende voordracht door de gemeente voor een zetel in de Raad van Toezicht zou daar een stap in kunnen zijn.
5. Voor het gebruik van de **schoolgebouwen** kiezen we voor een meer liberale opstelling waar mogelijk, waarbij belemmeringen om het gebouw door verschillende instellingen te laten gebruiken worden weggenomen. Wel willen we dat verantwoordelijkheden goed worden afgedekt. De bouw van nieuwe scholen willen we beter afstemmen op de behoefte op korte en lange termijn en daarvoor gaan we op zoek naar meer flexibele bouw- en financieringsmogelijkheden.

Sport, cultuur en recreatie

Visie op sport

Het versterken van een gezonde leefstijl en dit te doen in maatschappelijk verband heeft een positief effect op de gezondheid. Het ondersteunen van verenigingen en maatschappelijke samenhang zien we als een belangrijke taak van de gemeente. Het heeft preventief effect. Onze focus ligt op de positieve gezondheid zoals weergegeven in het programma van het Sociaal Domein.

Om zich te kunnen ontwikkelen, is het noodzakelijk om autonomie, relatie en ontwikkelpotentieel van mensen te versterken. Dat betekent dat wij mensen de mogelijkheden bieden om dit te doen. Tevens willen we zaken betaalbaar houden en onze middelen doelmatig inzetten.

Wat gaan we doen

1. In de komende collegeperiodes zal de vraag komen over de financiering van de drie zwembaden. Ons streven is om de drie **zwembaden** open te houden, want ze zijn belangrijk. Daarbij zullen we een afweging maken in het brede perspectief van de gezonde sociale samenleving die we willen zijn en de toegevoegde waarde van de zwembaden hierin.
2. De investeringsplanning voor de **sportaccommodaties** actualiseren zodat er voldoende middelen beschikbaar zijn.

Visie op Cultuur

Cultuur is belangrijk voor mensen en verdient meer aandacht en ondersteuning dan het de laatste decennia kreeg. De cultuurnota is een goed startpunt. Daarnaast denken we dat de oprichting van een cultuurfonds bijdraagt aan structureel mogelijk maken van culturele uitingen. De intentie is om dit cultuurfonds jaarlijks te laten groeien.

De gemeente hoeft niet overal de financier van te zijn. Er zijn al veel instanties die middelen ter beschikking willen stellen. Echter, voor de vele vrijwilligers waarop ons culturele leven steunt, is het haast ondoenlijk om zelfstandig alle mogelijke “potjes” te vinden. Als gemeente willen we daarbij gaan helpen. We willen dorpshuizen in stand houden. Dit maatschappelijk vastgoed biedt mensen de gelegenheid om elkaar laagdrempelig en dichtbij te ontmoeten. Een dorpshuis is ook een vindplaats binnen het sociaal domein en draagt bij aan een gezonde samenleving, waar iedereen erbij hoort. Ook draagt dit bij aan de fysieke aanwezigheid van de gemeente in de kernen.

De structurele bijdrage aan de bibliotheken blijft ten minste overeind staan.

De lokale omroep Tynaarlo Lokaal zien wij als belangrijke ondersteuning van onze democratie. Ze kan een onafhankelijk tegenwicht bieden en geluiden uit de samenleving laten horen. Zij verdienen een plaats in de cultuurnota.

Wat gaan we doen

1. We richten het **cultuurfonds** in. Het college zal nieuw cultuurbeleid ontwikkelen, waarbij er duidelijke kaders komen, waaraan aanvragen voor subsidiëring moeten voldoen.
2. Het cultuurfonds maakt het makkelijker zaken jaarlijks te **financieren** en culturele initiatieven te ondersteunen. Ook incidentele bijdragen aan culturele evenementen vinden hier hun weg.
3. Een **adviesraad** op dit fonds kan adviseren over de bestedingen van het geld. Dit wordt geen fonds dat deels overlapt met andere fondsen.

4. We gaan een onderscheid maken tussen **infrastructuur en activiteiten**: infrastructuur moet kunnen rekenen op vaste vergoedingen en activiteiten doe je meer incidenteel.
5. De revitalisering van **Museum de Buitenplaats** wordt beoordeeld door het nieuwe college.
6. Er komt een **subsidieloket**, waar mensen terecht kunnen als zij een activiteit willen gaan organiseren. Daarbij krijgen zij hulp van gemeente bij vinden van potjes bij andere mogelijke geldverstrekkers. Dit wordt ondergebracht bij het sociaal domein.
7. Voor de exploitatie krijgt **Radio Tynaarlo Lokaal** de financiering via de rijksmiddelen. Dit blijft zo. Als zij met een project komen boven op de normale financiering (bijv. om jongeren bij de democratie te betrekken) zou dit dat gesubsidieerd kunnen worden.
8. We gaan een nieuw en geactualiseerd **accommodatiebeleid** schrijven, waarbij naast gemeentelijk vastgoed en sport ook cultuur en welzijn een plek krijgen. We stoten op korte termijn geen gemeentelijk vastgoed meer af, omdat we de accommodaties nodig hebben. We maken een integrale afweging ook in relatie tot verduurzamen of nieuwbouwen van sommige accommodaties. Ook naar de continuïteit van het beheer wordt gekeken.
9. We gaan **samenwerken** met verschillende partijen waarbij de gemeente met name een verbindende rol zal spelen om mensen en middelen voor kunst en cultuur nog beter binnen de scholen te krijgen

Sociaal Domein

Visie

We willen eerlijk en rechtvaardig, duurzaam sociaal beleid, waarin de eigen verantwoordelijkheid voor de inwoner zo veel mogelijk voorop staat. We willen een inclusieve samenleving zijn waar iedereen mag en kan meedoen en iedereen erbij hoort.

We stimuleren de zelfstandigheid en zelfredzaamheid van onze inwoners. Wanneer nodig helpen we daarbij, maar telkens vanuit het uitgangspunt dat men het na een hulpperiode weer zelf kan en gaat doen. In die zin beschouwen wij het sociaal domein als integraal onderdeel van de samenleving, waar ervaringsdeskundigen en professionals inwoners helpen weer op eigen benen te staan.

We zetten in op preventie. Hier zijn heldere kaders van ons nodig. Het is belangrijk dat je vroeg signaleert waar iets mis gaat: op school, elders of het vroeg signaleren van schulden. Dit alles om erger te voorkomen.

We willen dat onze informatie klopt, zodat we goed kunnen sturen. Data gedreven werken helpt om preventie op te pakken en in balans te brengen. Een goed ingericht dashboard met informatie ondersteunt dit.

Het inzetten op preventie betekent ook dat we oog hebben voor de inrichting van de openbare ruimte en onderzoeken hoe we daarin de positieve gezondheid kunnen stimuleren.

We blijven streven naar een balans tussen betaalbaarheid, ondersteuning bieden waar nodig en de capaciteit van hulpverlening. Zo leidt de nabijheid van een praktijkondersteuner bij de huisartsen tot laagdrempelige zorg die escalatie op de zorgladder voorkomt.

Preventief en curatief beleid zijn financieel twee routes: WMO en jeugdzorg via bekostiging van het Rijk en de andere via onze begroting. We vinden een eigen bijdrage als er een hulpmiddel moet komen redelijk. Mensen die het kunnen, willen we zelf laten meebetalen. Ook het hergebruik van middelen willen we stimuleren. Circulariteit hoort erbij. Wanneer hulpmiddelen niet meer nodig zijn, gaan deze retour naar de gemeente.

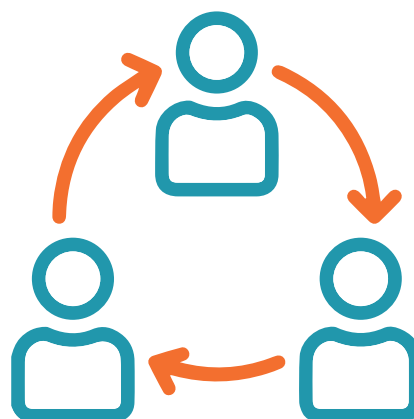
De indicering wordt een onderdeel van groot belang. We verwachten dat een basisteam met zowel generalisten als specialisten en een heldere intake nodig is om zowel bij inwoners als bij de hulpverleners het juiste spoor in te slaan. Bij een heldere intake worden de complexiteit van de benodigde hulp, het traject en de financiering meteen duidelijk. Ook kan het dashboard meteen goed worden ingezet.

Mensen willen (en moeten) zo lang mogelijk thuis blijven wonen. Dat kan alleen als er goede voorzieningen zijn voor acute noodopvang als thuis wonen plotseling niet meer kan.

Het behoud van het minimabeleid staat voor ons niet ter discussie.

Wat gaan we doen

1. De ingezette **samenwerking in NMD-verband** voor de inkoop van zorg gaan we continueren en we gaan kijken hoe we nog efficiënter en resultaatgerichter zorg kunnen gaan inkopen.
2. Met instellingen wordt onderzocht of er voldoende en goede **noodopvang** is voor thuiswonende ouderen.
3. Binnen **de inkoop** gaan we bekijken of we met minder instellingen/ aanbieders kunnen werken, zodat we beter op kwaliteit kunnen sturen.
4. We willen de randen opzoeken om tot een **eerlijke verdeling van lasten** te komen. Het college zal met heldere kaders komen waarbinnen experimenten en vernieuwingen kunnen worden ingezet en getoetst op hun uitwerking.
5. We zullen ons beraden op de afbakening van de taken van de **sociale teams**.
6. We gaan **ervaringsdeskundigen** inzetten om mensen groepsgewijs te helpen het weer zelf te doen.
7. We willen dat de invoering van het **regisseursmodel** voortvarend wordt opgepakt: 1 gezin, 1 plan, 1 regisseur van de gemeente.
8. **Beweegparken** en bijvoorbeeld Jeu de Boules baantjes vinden we belangrijk; ook in Eelde en Vries. We willen initiatiefnemers betrekken die dit willen organiseren en een gezamenlijk belang creëren voor de omgeving. We gaan kijken wat passend is en met de wijk aan de slag om de verschillende belangen met elkaar te matchen en samen tot oplossingen te komen.
9. **Leerlingenvervoer** is niet gratis als er goed en voldoende onderwijs in buurt is. Vervoer naar speciaal onderwijs is vanzelfsprekend.

Gezondheid, duurzaamheid en milieu

Het betreft hier de basis voor de wettelijke taken, de reguliere uitoefening van het werk van de GGD. Het lokale preventieakkoord en sportakkoord vallen onder de verantwoordelijkheid van de gemeente en dit willen we continueren. Het doel is preventie door stimulering van de volksgezondheid. Zo zijn bijvoorbeeld de buurtsportcoaches hier onderdeel van.

Daarnaast zijn voor onze gezondheid groen, stilte en donker van groot belang. Het behoudt van deze factoren neemt een belangrijke plek in bij besluitvorming in het algemeen.

Duurzaamheid en milieu

Visie

De visie op duurzaamheid is vastgesteld door de raad. Daar staan wij nog steeds achter. We vinden wel dat we daar waar mogelijk, moeten versnellen om onze doelen te bereiken.

Als gemeente willen wij een actieve rol spelen in het bij elkaar brengen van mensen die iets willen met duurzame energie. We willen actief aan de slag om alle losse energievraagstukken samen te brengen om in wijken gezamenlijke oplossingen te maken. We willen niet wachten totdat iedereen voor zichzelf een oplossing bedenkt, omdat de gezamenlijkheid meer en betere oplossingen biedt.

De omschakeling naar een duurzame en CO2-neutrale samenleving is een essentiële opdracht voor al onze inwoners en deze moet voor iedereen mogelijk zijn. Ook inwoners met een minder budget moeten volwaardig kunnen bijdragen aan het halen van onze ambities. Aanpassingen op duurzaamheid moeten voor iedereen haalbaar en betaalbaar zijn.

In een duurzame samenleving is er volop ruimte voor biodiversiteit en het landschap en nemen wij maatregelen om dieren en planten de omgeving te bieden waar ook zij kunnen floreren. Maatregelen om klimaatadaptie mogelijk te maken vinden wij van groot belang.

Wat gaan we doen

1. **Energie** niet verbruiken is de basis. Vervolgens kiezen we voor hernieuwbare energie en waar dit zonne-energie is dan zijn de uitgangspunten van de **zonneladder** leidend. Daar waar een stap niet voldoende energie oplevert om onze doelstellingen als gemeente te halen, gaan we naar de volgende trede. Door een beperkte ruimte op het energienet is het tijdig aanvragen van een aansluiting van belang, mocht het nodig zijn plannen voor zon op land uit te kunnen voeren. Wij vinden langer wachten op het ingaan van de omgevingswet, waar nu de besluitvorming aan gekoppeld is geen optie. Het nieuwe college gaat daarom met voorstellen komen voor kaders voor zon op land.
2. We willen een gemeentelijke **helpdesk** waar mensen met initiatieven uit de samenleving terecht kunnen als ze iets, individueel of als groep willen in de energietransitie.
3. We willen de haalbaarheid laten onderzoeken van een **sociaal zonnepark**, waar mensen met minder budget in kunnen participeren en waarbij de opbrengsten ten goede komen aan diezelfde doelgroep.
4. De **programmacommunicatie** heeft versterking nodig, ook binnen de gehele organisatie om duurzaamheid te versterken.
5. Het hele project duurzaamheid wordt belegd bij **1 wethouder**, die onderdelen zal beleggen bij collega-wethouders.

6. Wij sluiten ons aan bij de SDG-gemeenten; de **Duurzame Ontwikkelingsdoelen** (Sustainable Development Goals) zijn een helder, bruikbaar kader om als leidraad te gebruiken bij het ontwikkelen en toetsen van gemeentelijk beleid. Het is dé wereldwijde duurzaamheidsagenda met een positieve blik op de toekomst.
7. Het programma duurzaamheid gaan we **structureel** opnemen in onze begroting. Daarnaast wordt ieder stuk voor de raad beoordeeld op het onderwerp duurzaamheid voor zover het raakvlakken met dit onderwerp heeft.
8. We zetten in op het opzetten van **lokale energiecorporaties en uitbreiden van buurt-initiatieven** (zeker ook in nieuwbouwprojecten!) die gezamenlijk gaan voorzien in hernieuwbare energie en warmte.
7. We vinden **biodiversiteit en klimaatadaptie** (waaronder watermanagement) beide van groot belang voor onze toekomst. Het nieuwe college zal een beleidsplan biodiversiteit en klimaatadaptie presenteren en hiervoor budget reserveren. Het plan c.q. beleid op het “bevorderen biodiversiteit in de gemeentelijke openbare ruimte gemeente Tynaarlo van juni 2020” dient als basis voor de werkzaamheden, totdat er een vervolg op is.
8. We zijn voor het verduurzamen van **gemeenschappelijke gebouwen**. We zullen per gebouw kijken of verduurzamen of (gedeeltelijke) nieuwbouw een optie is.
9. Bij het gemeentelijk **inkoopbeleid** moet duurzaamheid een pijler zijn.

Ruimtelijke ordening

Visie

Wij willen een gemeente zijn die ruimte biedt aan iedereen, dus ook aan mensen met minder budget. We vinden het landschappelijk van groot belang dat we onze dorpen niet telkens uitbreiden met nieuwe woningbouwlocaties. Ook de biodiversiteit van het landschap moet kunnen floreren. Het inbreiden in bestaand stedelijk gebied heeft de sterke voorkeur. We willen de ruimte tussen de dorpen zo open mogelijk houden. Het herbestemmen van panden in zowel buitengebied als stedelijk gebied levert sneller huizen op dan grote uitbreidingslocaties.

Wij willen geen verdere bouw van grootschalige vakantieparken in het groen. Kleinschalige initiatieven die goed zijn in te passen in ons kostbare groen zijn wel mogelijk.

We willen als gemeente meer grip krijgen op de ontwikkelingen en de dynamiek van de huidige markt en daarom gaan we onderzoeken of een actief grondbeleid ons daarbij kan helpen. Ook verwachten we dat publiek-private samenwerking goede mogelijkheden kan bieden. Dit gaan we onderzoeken.

We willen het karakter van onze gemeente behouden, maar wel recht doen aan de jeugd. We willen telkens naar mogelijkheden zoeken om ook onze eigen jeugd een woonmogelijkheid te bieden in het eigen dorp.

De nijpende situatie waarin spoedzoekers vaak verkeren vraagt om actief beleid van ons als gemeente. Door het woningtekort worden andere problemen nodeloos vergroot en stijgt de vraag in het sociale domein.

Sociale huurwoningen willen we bouwen naar behoefte. Bij alle nieuwe projecten willen we een percentage sociale huur/ koop bepalen naar de behoefte. We vinden ook dat het aantal sociale huurwoningen vergroot moet worden.

De kernen van onze drie grootste dorpen willen we de komende jaren verstevigen als hart van het dorp met winkels, horeca en levendigheid en waar parkeren en verkeersafwikkeling soepel verlopen. De communicatie hierover vraagt om een impuls, waarbij ook het gezamenlijk gedeelde informatieniveau om aandacht vraagt. We vinden dat de centrumontwikkeling breder en meer integraal moet zijn dan alleen een discussie over supermarkten.

Wat gaan we doen

1. We gaan ruimte bieden voor het bouwen van 450 woningen in de periode 2020 t/m 2025, zoals voorzien in de verstedelijkingsstrategie. Tevens maken wij een realistisch en haalbaar plan voor de periode daarna, tot 2030.
2. Woningbouw in kleinere kernen zoals Zeijen en Tynaarlo willen we serieus onderzoeken, omdat we denken dat dit de vitaliteit van het dorp kan verstevigen.
3. Wij willen een twaalfstal woonunits realiseren om spoedzoekers tijdelijk te huisvesten.
4. Via de wooncorporaties gaan we het aantal sociale huurwoningen uitbreiden.
5. We blijven zoeken naar oplossingen voor starters om een woning te huren of te kopen.

Zuidlaren

- > Er is een voortdurende opeenstapeling van onderzoeken en het is een complex dossier. Daarom stellen we voor een **informatiebijeenkomst met de raadsfracties** te organiseren om door te praten wat er allemaal al ligt.
- > We houden vast aan de afgesproken lijn en gemaakte afspraken. We gaan in gesprek met iedereen die wil meepraten en met ideeën/ initiatieven komt.
- > We communiceren over de voortgang met onze inwoners en betrekken belanghebbenden optimaal bij de ontwikkeling. We zijn daarin duidelijk wat de mogelijkheden en onmogelijkheden zijn en wat er met de inbreng gedaan wordt. We koppelen daarbij ook terug naar gespreksdeelnemers.

Eelde-Paterswolde

- > Er komt een informatiebijeenkomst met de raadsfracties, zodat iedereen op hetzelfde informatieniveau zit en uitgangspunten voor het beeldkwaliteitsplan voor iedereen duidelijk zijn.
- > De uitkomsten van het cultuur-historisch onderzoek zijn input om samen met alle grondeigenaren een plan te ontwikkelen voor revitalisering van het centrum.
- > We gaan onderzoeken of het Internationaal Klompenmuseum in of nabij het centrum kan en welke andere functies daarbij deel kunnen uitmaken van het plan.
- > Wij willen dat de winkelzijde van de Hoofdweg in het centrum als winkelstraat een samenhangend geheel wordt binnen het centrumplan, passend bij de bijzondere omgeving van het centrum, met de dorpskerk, Museum de Buitenplaats en het Nijsinghuis.

Vries

- > We willen een plan maken om Vries leefbaar en toekomstbestendig te houden op basis van een te houden cultuurhistorisch onderzoek.
- > Onder andere parkeeroverlast in het centrum is hierbij een punt van aandacht.

Financiële paragraaf

Opmerking vooraf

De cijfermatige uitwerking is afgestemd met de afdeling Financiën van de gemeente. Deze afstemming heeft zich primair gericht op de juistheid en volledigheid van het opgenomen cijfermateriaal. Waar op onderdelen andere uitgangspunten zijn gekozen, wordt dit nader toegelicht en onderbouwd. Zo is, vooruitlopend op de ten tijde van de uitwerking van dit Coalitieakkoord nog te ontvangen meicirculaire, reeds geanticipeerd op deze circulaire o.b.v. bijvoorbeeld in de voorjaarsnota van het Rijk opgenomen informatie.

Inleiding

De gemeente Tynaarlo heeft een solide financiële positie. De begroting sluit in het algemeen meerjarig en de provincie Drenthe past steeds haar lichtste vorm van interbestuurlijk toezicht toe. Daarnaast laten de financiële kengetallen van onze gemeente zien dat Tynaarlo er financieel goed voor staat, zoals blijkt uit de Programmabegroting 2022.

Dit coalitieakkoord 2022-2026 past binnen de financiële kaders die wij hanteren. Politieke ambities moeten immers ook financieel haalbaar en betaalbaar zijn. Voor structurele lasten is structurele dekking en de kengetallen blijven voldoen aan voor gemeenten gangbare normen. Verder blijft het weerstandsvermogen van Tynaarlo ruim voldoende om de risico's op te vangen die we nu onderkennen. Momenteel bedraagt deze ratio blijkens de Programmabegroting 2022 375% (inclusief onbenutte belastingcapaciteit) respectievelijk 317% (exclusief onbenutte belastingcapaciteit). Volgens onze eigen normen is een ratio tussen 100% en 140% 'voldoende'. Wij streven ernaar de ratio op tenminste 200% te houden (exclusief onbenutte belastingcapaciteit).

Structureel begrotingsevenwicht

Structurele uitgaven moeten uit structurele middelen gedekt worden. Dat is een eis van de Provincie als toezichthouder en daar zullen we onverkort aan blijven voldoen.

In de Tweede Kamer zijn de zorgen gedeeld over 'het gemeentelijk huishoudboekje', omdat het onduidelijk is hoe de bekostiging van gemeenten er na 2025 uitziet. We zijn ons ervan bewust dat er onzekere financiële tijden aankomen. Daarom zullen we voorzichtig begroten en waken over de financiële robuustheid van onze gemeente.

Daarbij willen we graag het voorzieningenniveau in stand houden, de zorg voor onze kwetsbare inwoners en minima op het huidige niveau houden en keuzes maken die niet alleen op korte maar vooral op de langere termijn houdbaar zijn.

Financiële ratio's

Voor de financiële kengetallen als de netto schuldquote, de solvabiliteitsratio, de structurele exploitatieruimte, grondexploitatie en belastingcapaciteit blijven wij streven om te voldoen aan landelijke normen hiervoor als weergegeven in onze begroting.

Nieuw beleid

Er kan alleen maar sprake zijn van nieuw beleid (waarvoor extra middelen nodig zijn) indien de begroting dit toelaat. Dit kan door oud beleid te schrappen, door herschikking van de middelen binnen het programma of extra financiering (bijvoorbeeld extra middelen uit het gemeentefonds en/of subsidies).

Veel van de ambities uit dit coalitieakkoord zijn al financieel afgedekt in de lopende meerjarenbegroting of zullen afgedekt worden door specifieke uitkeringen voor de grote maatschappelijke opgaven op het gebied van woningbouw, stikstof en klimaat. Andere ambities kunnen afgedekt worden met de groei van het gemeentefonds en de nivellering van de zogenaamde opschalingskorting.

We willen (blijven) investeren in preventie, onderwijs, verkeer(s) veiligheid (waaronder het Fietspaden-, wegen- en knelpuntenplan (FWK) en in vitale vakantieparken. We willen initiatieven van onze inwoners blijven ondersteunen middels het dorpenfonds. Hiervoor willen we een bedrag van € 25.000 vrijmaken voor de komende jaren, specifiek gericht op projecten ten behoeve van dorpsgemeenschappen. De raad beslist over definitieve toekenning.

Ozb

We streven ernaar om de lasten voor inwoners en ondernemers niet meer dan trendmatig te laten stijgen. Daarmee geven we onze inwoners en ondernemers stabiliteit in de gemeentelijke lasten. Juist in deze periode waarin onze inwoners en ondernemers met diverse kostenstijgingen worden geconfronteerd, hechten wij daar sterk aan. Alleen wanneer op basis van een integrale afweging binnen de begroting geen dekking kan worden gevonden voor nieuw beleid, zullen wij nagaan of een zo beperkt mogelijke ozb-verhoging bovenop de trendmatige verhoging verdedigbaar is.

De afvalstoffen- en rioolheffing houden we op een kostendekkend niveau.

Heffingskorting gemeentelijke belastingen

Gemeenten kunnen een heffingskorting verlenen, een overblijfsel uit de tijd van de zogeheten Zalmsnip die tot 2005 bestond. Met de heffingskorting kan een generieke korting op de gemeentelijke belastingen worden verstrekt, wat vooral voor lagere inkomens tot relatief lagere belastingdruk leidt.

Wij gaan na of dit instrument, dat momenteel in vijf gemeenten wordt toegepast, ook voor onze gemeente ingevoerd kan worden.

Leges

Leges zijn in onze gemeente in principe kostendekkend. Wel zal worden nagegaan of kostendekkendheid niet ten koste gaat van andere beleidsdoelstellingen en of geen sprake is van uit de pas lopende tarieven ten opzichte van omliggende dan wel min of meer vergelijkbare gemeenten.

De ambities vertaald

In onderstaand overzicht is aangegeven wat de ambities uit dit coalitieakkoord betekenen voor de financiële ruimte. Daarbij is nog sprake van deels indicatieve uitkomsten, omdat vastlegging van afspraken in de zogenaamde meicirculaire nog plaats moet vinden.

Bij de uitwerking is rekening gehouden met:

1. Het accres zoals toegekend o.b.v. de zogenaamde startnota van het kabinet, welke in januari 2022 is op- en vastgesteld. In de zogenaamde maartbrief 2022 van het Ministerie van BZK d.d. 6 april jl. wordt de raming van het effect van de belangrijkste maatregelen uit het coalitieakkoord voor het gemeentefonds nader toegelicht en uitgewerkt. Deze uitwerking is verder geconcretiseerd in de voorjaarsnota van het Rijk, die op haar beurt weer ten grondslag ligt aan de zogenaamde meicirculaire. Omdat het kabinet niet over haar graf wil regeren, en voorts sprake is van incidentele investeringen tot en met 2025 voor met name duurzaamheid, bereikbaarheid en klimaat, is het accres vanaf 2026 aanmerkelijk lager.
2. Sinds het uitbrengen van de startnota zijn enkele kwesties opgetreden, waarvoor het Rijk financiering dient te vinden, onder meer de box 3-compensatie, investeringen in defensie n.a.v. Oekraïne etc. Daarmee is onzekerheid in welke mate uitspraken uit de startnota intact blijven. Als bekend is de omvang van het accres gekoppeld aan de rijksuitgaven. Om die reden is een reservering van 25% van het accres in een behoedzaamheidsreserve gedaan.
3. Het bevriezen van de zogenaamde opschalingskorting is door het Rijk vooralsnog slechts tot en met 2025 voorzien. Vanaf 2026 kan hier dus geen rekening mee worden gehouden.
4. Het herverdeeldeffect van het gemeentefonds zal voor onze gemeente naar verwachting resulteren in een structureel nadeel van € 2 miljoen, oftewel € 60 per inwoner. Dit nadeel wordt in vier jaar bereikt, oftewel € 15 per inwoner per jaar. Dit voorziene nadelige herverdeeldeffect is reeds verwerkt in de perspectievennota 2022 voor de jaren 2023, 2024 en 2025 (en daarmee ook de begroting 2022 en meerjarenbegroting 2023-2025).

Gelet op de lopende discussies en de kritische advisering van de Raad voor het Openbaar Bestuur zal het ingroeipad volgens de laatste berichtgeving in 2023 niet met € 15/ inwoner/jaar starten, maar met € 7,50/inwoner/jaar nadeel, in totaal over 3 jaren dus € 37,50 cumulatief. Als dit daadwerkelijk op deze wijze wordt doorgevoerd leidt dit tot een voordeel t.o.v. de meerjarenbegroting 2023-2025.

Het ingroeipad wordt vooralsnog beperkt tot 3 jaar. Dit betekent niet per definitie dat dit beperkt blijft tot 3 jaar, maar dit is enkel om de door de ROB geconstateerde tekortkomingen in de tussentijd (eventueel) te repareren en verzochte (vervolg)onderzoeken uit te laten voeren.

5. Voor 2026 zal naar verwachting wel het lokale belastinggebied worden uitgebreid.
6. De uitspraak van de arbitragecommissie jeugdzorg kan, afhankelijk van de uitkomsten van de meicirculaire, wellicht ook een rol spelen. Vooralsnog zijn daar bij de perspectievennota 2022 en begroting 2022 voor de jaren 2022 t/m 2025 bedragen opgenomen, dit conform de door de provincie geopperde werkwijze. Mogelijk dat de meicirculaire afwijkende bedragen toont.

Met inachtneming hiervan is het volgende overzicht te geven (bedragen * € 1.000).

Bedragen x € 1.000	2023	2024	2025	2026
Vastgesteld begrotingsresultaat begroting 2022	-98	-898	-1.242	-1.242
Effect decembercirculaire 2021	262	261	267	267
Accres volgens startnota	1.300	2.359	2.667	1.265
Af: 25% in behoedzaamheidsreserve	-325	-590	-667	-316
Bij: schrappen opschalingskorting	615	820	1.025	
Bij: effect herverdeling gemeentefonds	-250	-750	-1.250	-1.250
Af: reeds verwerkt in meerjarenraming	508	1.016	1.524	1.524
Actuele stand begrotingsresultaat vóór coalitieakkoord	2.012	2.218	2.324	248
Autonome ontwikkelingen (AO)	-286	-469	-473	-552
Voorstellen met dekking (VD)	0	0	0	0
Voorstellen indexaties (IN)	-1.875	-2.511	-3.093	-2.900
Voorstellen bedrijfsvoering (BV)	-278	-360	-422	-482
Voorstellen nieuw beleid/coalitieakkoord (NB)	-925	-1.200	-1.405	-1.605
Actuele stand begrotingsresultaat 2023	-1.352	-2.322	-3.068	-5.291
Verwachting meicirculaire 2022 m.b.t. compensatie kosten indexatie	2023	2024	2025	2026
Actuele stand begrotingsresultaat 2023	-1.352	-2.322	-3.068	-5.291
Veronderstelling compensatie kosten indexatie door rijksmiddelen 75%	1.875	2.511	3.093	2.900
Actuele stand begrotingsresultaat ná compensatie rijk kosten indexatie	524	189	25	-2.391

Zoals uit dit overzicht blijkt, is voor de jaren 2023-2025 op grond van de huidige (en nog zeer voorlopige) inzichten, voldoende ruimte om de ambities te kunnen realiseren. Het jaar 2026 wordt vanwege het lagere accres en het voorsnog nog niet bevroren van de opschalingskorting in de volksmond wel het 'ravijnjaar' genoemd.

In het overzicht wordt onderscheid gemaakt in:

1. Autonome ontwikkelingen. Deze vloeien voort uit wet- en regelgeving dan wel bestaand beleid, en zijn dus in beginsel niet beïnvloedbaar. Deze zijn als volgt weer te geven (bedragen * € 1.000).

Progr.	Nr.	Cat.	Omschrijving	2023	2024	2025	2026
0	1	AO	Inkrimping college met 1/2 wethouder	50	50	50	50
4	2	AO	Stijgende kosten verzekeringspremies schoolgebouwen PO	-36	-39	-43	-47
5	3	AO	Effecten Omgevingswet en Wet Kwaliteitsborging Bouw	-75	-75	-75	-75
6	4	AO	Woonplaatsbeginsel jeugd	pm	pm	pm	pm
6	5	AO	Hervormingsagenda jeugd	pm	pm	pm	pm
6	6	AO	Wachlijstproblematiek jeugd	pm	pm	pm	pm
6	7	AO	Beschermde wonen	pm	pm	pm	pm
0	8	AO	Aanpassing basisgegevens gemeentefonds	pm	pm	pm	pm
0	9	AO	Rijksmiddelen jeugdzorg - regeerakkoord	pm	pm	pm	pm
0	10	AO	Structurele effecten corona	-150	-150	-150	-150
0	11	AO	Renteontwikkeling	-75	-255	-255	-330
0	12	AO	Uitbreiding belastinggebied vanaf 2026 - regeerakkoord	pm	pm	pm	pm
			Totaal algemeen autonome ontwikkelingen	-286	-469	-473	-552

2. Voorstellen met dekking - dit betreft nieuw beleid waarvoor binnen de begroting al budgettaire ruimte is.

Progr.	Nr.	Cat.	Omschrijving	2023	2024	2025	2026
5	1	VD	Omgevingswet/WKB - uitvoeringskosten	-250	-175	-175	PM
5	1	VD	Af: dekking uit rijksmiddelen	250	175	175	PM
6	2	VD	BUIG - ontwikkeling aan de kostenkant (NB cliëntontwikkeling stabiel)	pm	pm	pm	pm
6	2	VD	Af: doorvertaling naar rijksmiddelen	pm	pm	pm	pm
			Totaal algemeen voorstellen met dekking	0	0	0	0

3. Voorstellen indexaties: hier worden de effecten van de prijsstijgingen geraamd. Definitieve compensatie hiervoor van het Rijk via het accres zal in de meicirculaire bekend worden gemaakt. Bij de uitwerking hebben wij ons gebaseerd op de voorjaarsnota van het Rijk, waarin voor loon- en prijsontwikkelingen macro € 587 miljoen beschikbaar komt, wat voor Tynaarlo leidt tot een extra inkomst c.q. dekking van € 1,9 miljoen (2023), doorlopend tot € 3 miljoen in 2025. Wij hebben als uitgangspunt genomen, op grond van zowel voornoemde voorjaarsnota van het Rijk als (ambtelijke) signalen van de VNG, dat de kosten van de indexaties volledig gedekt kunnen worden uit het samenhangende accres.

Met inachtneming hiervan is het volgende overzicht te geven (bedragen * € 1.000):

Progr.	Nr.	Cat.	Omschrijving	2023	2024	2025	2026
0	1	IN	Verhoging Energielasten	-622	-622	-622	-622
0	2	IN	Kostenstijging planmatig onderhoud gebouwen	-400	-400	-400	-400
0	3	IN	Stijging verzekeringspremies	-75	-75	-75	-75
0	4	IN	Stelpost loonstijging	-192	-288	-384	-384
0	5	IN	Indexatie subsidies	-50	-50	-50	-50
1	6	IN	Bijdrage aan de Veiligheidsregio Drenthe	-40	-70	-125	-200
4	7	IN	Accommodatiebeleidsplan primair onderwijs	-30	-50	-75	-100
5	8	IN	Indexaties onderhoudsbestekken groen	-20	-30	-40	-50
5	9	IN	Indexatie subsidie bibliotheek	-25	-25	-25	-25
7	10	IN	Bijdrage aan de GGD	-140	-90	-125	-175
7	11	IN	Af: dekking uit rijksmiddelen (taakmutaties gemeentefonds)	25	25	25	25
0	12	IN	Overige indexeringen	-306	-836	-1.197	-844
Totaal algemeen indexaties				-1.875	-2.511	-3.093	-2.900

4. Voorstellen bedrijfsvoering – hier worden de organisatorische en formatieve knelpunten opgenomen (bedragen * € 1.000). Modelmatig is uitgegaan dat vanwege de beleidsambities 30% extra in de bedrijfsvoering moet worden geïnvesteerd. Het is aan de gemeentesecretaris hier verder invulling aan te geven.

Progr.	Nr.	Cat.	Omschrijving	FTE	2023	2024	2025	2026
0	1	BV	Investering bedrijfsvoering 30% nieuw beleid	pm	-278	-360	-422	-482
Totaal algemeen bedrijfsvoering				pm	-278	-360	-422	-482

5. Voorstellen nieuw beleid – de vertaling van de in dit coalitieakkoord opgenomen voorstellen voor nieuw beleid (bedragen * € 1.000).

Progr.	Nr.	Cat.	Omschrijving	2023	2024	2025	2026
0	1	NB	Budget per dorpsraad	-25	-25	-25	-25
0	2	NB	Instellen participatievormen als klankbordgroep etc.	-25	-25	-25	-25
1	3	NB	Invoeren buurtbemiddeling	-25	-25	-25	-25
1	4	NB	Uitbreiding BOA's		-50	-50	-50
1	5	NB	Meld Misdaad Anoniem	-10	-10	-10	-10
1	6	NB	Aanpak woningtekort spoedzoekers	pm	pm	pm	pm
1	7	NB	Veiligheid bevorderen voor de lhbt- gemeenschap	pm	pm	pm	pm
2	8	NB	Aanpassen inrichting N386, kapitaallasten	-25	-25	-25	-25
2	9	NB	Optimaliseren inrichting Hoofdweg, kapitaallasten	pm	pm	pm	pm
2	10	NB	Obstakelvrije zones langs buitenwegen, werkbudget	-50	-50	-50	-50
2	11	NB	Beleidsplan openbare verlichting	pm	pm	pm	pm
2	12	NB	Fietspaden-, wegen- en knelpuntenplan FWK	-100	-200	-300	-400
2	13	NB	Doorfietsroute Zuidlaren - Haren	pm	pm	pm	pm
2	14	NB	Nieuwe hubs langs provinciale wegen	-50	-100	-150	-200
2	15	NB	Verbeteren fietsenstallingen bij bushaltes	-25	-25	-25	-25
2	16	NB	Uitbreiding laadpalen netwerk fietsers	-50	-50	-50	-50
3	17	NB	Inbreiden en herstructureren bedrijventerreinen	pm	pm	pm	pm
3	18	NB	Versterken vitale vakantieparken	-25	-25	-25	-25
3	19	NB	Werkbudget stimuleren recreatie en toerisme	-25	-25	-25	-25
4	20	NB	Extra capaciteit schoolgebouwen door ruimere prognoses te hanteren	-50	-100	-150	-150
5	21	NB	Groei cultuurfonds (verdubbeling)	-20	-20	-20	-20
6	22	NB	Beweegparken Eelde en Vries	-45	-45		
7	23	NB	Faciliteren sociaal zonnepark	-50	-50	-50	-50
7	24	NB	Faciliteren opzetten lokale energie coöperaties	-25	-25	-25	-25
7	25	NB	Biodiversiteit en klimaatadaptatie	-25	-25	-25	-25
7	26	NB	Verduurzamen gemeentelijk vastgoed	-50	-100	-150	-200
8	27	NB	12 woonunits spoedzoekers (kapitaallasten)	-200	-200	-200	-200
8	28	NB	Onderzoek verhuizing klompenmuseum	-25			
8	29	NB	Kosten verhuizing klompenmuseum	pm	pm	pm	pm
			Totaal nieuw beleid	-925	-1.200	-1.405	-1.605

